



**JÖNKÖPINGS  
KOMMUN**

# **Kontroll av dricksvatten 2015**



**Utförd av  
Miljö- och hälsoskyddskontoret i Jönköpings kommun  
Skriven av Jessica Svensson, 2015-12-14**

## **Sammanfattning**

Miljö- och hälsoskyddskontorets livsmedelsenhet har under 2015 genomfört en inventering inom dricksvattenområdet samt utfört kontroller på dricksvattenanläggningar enligt aktuell verksamhetsplanering. Inventeringen påbörjades 2012 och beräknas vara klar 2016.

Under året har 8 anläggningar nyregistrerats. 6 av dessa har fått kontroll efter registrering. Resterande 2 kommer att besökas under 2016. Utöver dessa 8 anläggningar har också 25 anläggningar som är registrerade sedan tidigare blivit kontrollerade. Några av dessa 25 anläggningar har fått mer än en kontroll under 2015. Totalt sett har det gjorts 46 dricksvattenkontroller 2015. Avvikelse har noterats vid 7 av kontrollerna.

## Inledning

Sedan 2012 har miljö- och hälsoskyddskontoret genomfört en inventering inom dricksvattenområdet för att få kännedom om vilka dricksvattenanläggningar som finns och om de omfattas av dricksvattenföreskrifterna. Utöver inventeringen har miljö- och hälsoskyddskontoret också under 2015 jobbat löpande med tillsyn på befintliga dricksvattenanläggningar. Den här rapporten beskriver miljö- och hälsoskyddskontorets arbete med dricksvattenanläggningar, vilket innebär inventering och tillsyn, samt resultatet av arbete.

Dricksvatten är ett livsmedel och omfattas därför av viss livsmedelsrelaterad lagstiftning. Det finns t.ex. föreskrifter som säger att livsmedelsföretagare ska se till att deras anläggningar registreras om de bedriver verksamhet som omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten. Registreringsskyldighet gäller vattenanläggning som tillhandahåller mer än 10 m<sup>3</sup> dricksvatten per dygn eller som försörjer fler än 50 personer. Skyldighet att registrera sin dricksvattenanläggning gäller också för vattenverk/vattentäkt som tillhandahåller eller använder dricksvatten som en del av en kommersiell eller offentlig livsmedelsverksamhet oavsett verksamhetens storlek enligt ovan. Det är den som producerar eller tillhandahåller ett livsmedel som är ansvarig för att livsmedlet uppfyller regler och kvalitetskrav.

Med anledning av ovanstående krav så har därför miljö- och hälsoskyddskontoret sedan 2012 genomfört en inventering för att få kännedom om vilka som omfattas av registreringskravet och inte.

Delar av den planerade livsmedelskontrollen i Jönköpings kommun bedrevs under 2015 i så kallade "vattenpass" – korta intensiva perioder då arbete med dricksvatten var i fokus. Vattenpassen har, förutom själva inventeringen, även innehållit ordinarie dricksvattenkontroller på befintliga anläggningar.

Under året har 25 anläggningar besökts och 8 nyregistreringar genomförts. Avvikelse har noterats vid 7 av kontrollerna. Förutom kontroll ute på plats har möten med tekniska kontoret ägt rum vid tre tillfällen. Dessa är en del av de tre större kommunala vattenverkens kontroll (Häggeberg, Brunstorp och Gränna). Totalt har 46 kontroller på dricksvattenanläggningar genomförts.

I tabell 1 och 2 längre ner i rapporten finns sammanställt vilka dricksvattenanläggningar som är registrerade, vilka som blivit registrerade under 2015, hur mycket kontrolltid varje anläggning har, vilka som fått kontroll, antalet kontroller under 2015 samt resultatet från dessa kontroller. Totalt finns det 48 registrerade dricksvattenanläggningar i miljö- och hälsoskyddskontorets tillsynsregister.

## Syfte

Ett av syftena med årets dricksvattenarbete har varit att få kännedom om anläggningar som vi inte sedan tidigare har registrerade som dricksvattenanläggningar enligt dricksvattenföreskrifterna och att registrera dessa. Utöver detta så ska alla befintliga anläggningar få kontroll regelbundet.

## Metod

Årets dricksvattenkontroller har genomförts i så kallade vattenpass. Det har varit tre vattenpass av varierande längd under året. Ett av passen har varit lite längre och pågått parallellt med övrig livsmedelskontroll under 22 veckors tid. Tre inspektörer har under året jobbat med dricksvattenkontroller och inventering av dricksvattenanläggningar. Två inspektörer har jobbat med den ordinarie tillsynen och en inspektör har jobbat med inventeringen.

### Vattenpass 1 (2 veckor)

- Kvartalsmöte med tekniska kontoret
- Utskick för inventering

Första vattenpasset inleddes med att ett utskick gjordes med syfte att få in uppgifter om anläggningar som vi inte har registrerade som dricksvattenanläggningar sedan tidigare. Många av dessa anläggningar har vi haft lite information om sedan gammalt men inte utfört kontroll på regelbundet. Vi har gått igenom den information som finns på dessa anläggningar och valt ut några för inventeringsutskick varje år. Därutöver har en del anläggningar kommit till på listan när vi gjort kontroll på andra livsmedelsverksamheter där vi fått kännedom om att de har eget vatten. De anläggningar som valts ut för inventeringsutskick har alltså varit sådana vi tror skulle kunna bli aktuella för registrering. Vi skickade ett dokument med en beskrivning av den inventering som skulle fortgå under året. En blankett för anmälan om registrering bifogades till brevet samt information om att vi önskar ta del av verksamhetens provtagningsplan. Verksamheterna har även i viss mån och så långt det är möjligt blivit kontaktade via telefon inför utskicket för att få information om inventeringen.

### Vattenpass 2 (4 veckor)

- Planering inför kvartalsmöte med tekniska kontoret i maj
- Jobba med svar (uppföljning) från inventeringen
- Kontroll kommunala vattenverk

I vattenpass 2 skrevs bekräftelse på registrering samt beslut om fastställande av provtagningsplan med provtagningspunkter och frekvens på de anläggningar som inkommit med blankett och provtagningsplan. Kontakt togs också med dem som inte hört av sig.

I vattenpass 2 gjordes även kontroll på de kommunala vattenverken. Kontrollen var inriktad på provtagning, ledningsnätet och så kallat nödvatten. Vi gick igenom den provtagning som gjorts under 2014 och jämförde detta med fastställt provtagningsprogram samt föreskrifter.

Under året har vi deltagit i Livsmedelsverkets projekt som handlar om kontroll av distributionsanläggningar. Vi har varit med tjänstemän från tekniska kontoret ute i fältet under en halvdag. De vi följde med ut jobbar med ledningsnätet och syftet var att dels få mer kunskap men också för att kunna bedöma om rutiner med mera fungerar i praktiken. Vi har även besökt kommunens anläggning där tankar för så kallat nödvatten förvaras. Där gick vi igenom olika scenarier och rutiner kring

försörjning av dricksvatten vid olika eventuella händelser. Denna kontroll var förbokad och representant från tekniska kontoret deltog vid kontrollen.

### **Vattenpass 3 (22 veckor parallellt med ordinarie kontroll)**

- Planering inför kvartalsmöte med tekniska kontoret i september
- Besöka de anläggningar som är nya enligt inventering

I vattenpass 3 har objekt från inventeringen fått kontroll. Kontrollerna har varit förbokade. Kontroll av de privata anläggningar som inte fick kontroll under 2014 har skett löpande under året och alltså inte varit en del av något speciellt vattenpass.

### **Övrigt**

- Kvartalsmöten med tekniska kontoret i januari, maj och september.

Enligt dricksvattenföreskrifterna ska den som tillhandahåller >1 000 m<sup>3</sup> dricksvatten per dygn löpande sammanställa och utvärdera hur kvaliteten på dricksvatten hos användaren förändras. Av denna anledning har miljö- och hälsoskyddskontoret vid tre tillfällen under året haft planerat möte med tekniska kontoret. Dessa möten har då varit en del av årets kontroll på de större vattenverken (Häggeberg, Brunstorp och Gränna). Vid möten har två inspektörer från miljö- och hälsoskyddskontoret deltagit. Från tekniska kontoret har flera representanter deltagit; verksamhetschef, enhetschefer, maskinchefer, utredningsingenjör samt laboratorieingenjörer. Miljö- och hälsoskyddskontoret, som varit sammankallande, har i förväg begärt in uppgifter om dricksvattenkvaliteten för de tre vattenverken. Sammanställningen har sedan diskuterats på mötet. Vi har även gått igenom inträffade (planerade och oplanerade) händelser på vattenverken samt ledningsnätet och vad som planeras framöver.

### **Inventering**

Dricksvatten är ett livsmedel och det finns föreskrifter som säger att livsmedelsföretagare ska se till att deras anläggningar registreras om de bl.a. bedriver verksamhet som omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten. Med anledning av ovanstående krav så har därför miljö- och hälsoskyddskontoret sedan 2012 genomfört en inventering för att få kännedom om vilka som omfattas av registreringskravet och inte.

Med livsmedelsföretag avses varje privat eller offentligt företag som med eller utan vinstsyfte bedriver någon av de verksamheter som hänger samman med alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel.

Registreringsskyldighet gäller vattenanläggning som tillhandahåller mer än 10 m<sup>3</sup> dricksvatten per dygn eller som försörjer fler än 50 personer. Skyldighet att registrera sin dricksvattenanläggning gäller också för vattenverk/vattentäkt som tillhandahåller eller använder dricksvatten som en del av en kommersiell eller offentlig livsmedelsverksamhet oavsett verksamhetens storlek enligt ovan. Det är den som *producerar* eller *tillhandahåller* ett livsmedel som är ansvarig för att livsmedlet uppfyller regler och kvalitetskrav.

Som producent/tillhandahållare av dricksvatten är man också skyldig att ha en provtagningsplan vilken fastställs i ett separat beslut av behörig myndighet.

## Resultat

Under året har 46 kontroller på dricksvattenanläggningar utförts, 25 anläggningar besökts och 8 nyregistreringar gjorts. Nyregistrering kan innebära att vi inte tidigare har haft kännedom om att dricksvattenhantering förekommer. Det kan också innebära att vi har haft kännedom om anläggningen men inte haft den registrerad som en separat anläggning med specifik tid avsatt för kontroll av dricksvattenhanteringen.

Avvikelse har noterats vid 7 av kontrollerna och var av följande karaktär:

- Provtagning har inte skett enligt beslutad provtagningsplan.
- Vattenkvaliteten har inte undersökts i den utsträckning som finns beskriven i dricksvattenföreskrifterna.
- Risken för ytvatteninträngning och förorening av brunnsvattnet är uppenbar. Sluttande mark ligger mot brunnslotet.
- Locket till vattenbrunnen var trasigt.

I tabell 1 och 2 nedan finns sammanställt samtliga dricksvattenanläggningar som är registrerade, vilka som blivit registrerade under 2015, hur mycket kontrolltid varje anläggning har, vilka som fått kontroll och antalet kontroller under året samt resultatet från dessa kontroller.

Antalet kontroller under ett år är beroende av antalet fastställda kontrolltimmar verksamheten har blivit tilldelad. Under 2015 användes följande modell:

>7 h = 3 besök

4,5 – 7 h = 2 besök

2 – 4 h = 1 besök

≥ 1,5 h = 1 besök vartannat år

I de flesta fall innebär detta att de som har 1 kontrolltimme och som inte fått någon kontroll under det här året fick kontroll 2014 och kommer få kontroll 2016. I enstaka fall kan det också vara så att det på grund av tidsbrist inte hunnits med kontroll enligt planen. Kontrollen ser inte likadan ut år för år. Ibland får man mer kontrolltid och ibland mindre, men tanken är att om man tittar på den genomsnittliga kontrolltiden över några år så ska varje verksamhet ha fått sin tid.

Två nyregistrerade anläggningar i tabell 2 har inte fått kontroll under året. Kontrolltiden är inte fastställd ännu och kontroll planeras att ske 2016.

Samtliga registrerade dricksvattenanläggningar: 48 st.

Anläggning	Antal kontroll-timmar	Antal kontroller 2015	Avvikelse (A) Utan avvikelse (UA) Ej kontrollerad (-)
Allianskyrkan i Ölmstad – dricksvatten	1	0	-
Angerdshestras vattenverk	1	0	-
Axamo ring – dricksvatten	1	0	-
Bauergården - dricksvattenanläggning	1	1	UA
Bottnaryds vattenverk	1	0	-
Brittebo lägergård 32044 – dricksvatten	2	1	A - Provtagning har inte skett enligt beslutad provtagningsplan.
Brovillan B & B – dricksvattenanläggning	1	0	-
Brunstorps vattenverk	14	4 + 3 möten	UA
Cabbe Polkagrisfabrik - Dricksvattenanläggning	Tid ej fastställd	0	-
Carlsfors bruk	1	1	A - Vattenkvaliteten har inte undersökts i den utsträckning som finns beskriven i dricksvattenföreskrifterna.
Chokladverkstan - Dricksvattenanläggning	1	0	-
Ebbarps Norrgård - Dricksvatten	1	1	UA
Framnäs semesterhem (dricksvatten)	1	1	UA
Getingaryds camping – vattenanläggning	1	1	UA
Gränna golfklubb vattenanläggning	1	0	-
Gränna vattenverk	10	3 + 3 möten	UA
Gunneryds vattenverk	1	1	UA
Hallbystugan – vattenanläggning	1	1	UA
Häggebergs vattenverk	14	4 + 3 möten	UA
Järsnässkolans vattenverk	1	1	UA
Karshult – dricksvatten	1	0	-
Lekeryds vattenverk	2	0	-
Lovsjöbadens camping – vattenanläggning	1	1	A - Risken för ytvatteninträngning och förorening av brunnsvattnet är uppenbar. Sluttande mark ligger mot brunnslotet.
Matsalen Riddersberg/hästanläggning Riddersberg	1	1	A - Provtagningsplanen har inte följts.
Open New Doors – dricksvattenanläggning	2	1	UA
Persgården – vattenanläggning	1	0	-
Ryds vattenverk	1	0	-

Ryttarns mosse - dricksvattenanläggning	Tid ej fastställd	0	-
Sevdabo hjort – vatten	1	0	-
Shell/7-eleven 4061393 – dricksvatten	1	0	-
Skinnarebo golfklubb – vattenanläggning	1	0	-
Skinnerdals samfällighetsförening	1	1	A - Provtagning har inte genomförts enligt det fastställda provtagningsprogrammet. Prover har inte tagits på utgående vatten från vattenverket.
Sonarps bed and breakfast – dricksvattenanläggning	1	1	UA
Statoil Västra Jära – dricksvattenanläggning	1	0	-
Svarttorps vattenverk	1	0	-
Södra Bunns vattenförening	1	1	UA
Tempelgården - dricksvattenanläggning		1	A - Locket till vattenbrunnen var trasigt.
Tokeryds herrgård – dricksvatten	1	1	UA
Tornaryd sand golf club AB – dricksvattenanläggning	1	0	-
Unnaryd 11:7	1	0	-
Uppgrena Naturhus - vattenanläggning	1	1	UA
Wettershus retreatgård - dricksvatten	2	0	-
Visingsö vattenverk	3	3	UA
Västanå slott AB - vattenanläggning	1	0	-
Vätterleden vattenverk	2	1	UA
Ödestugu vattenverk	1	0	-
Ölmstad församlingshem - dricksvatten	1	1	UA
Örserums vattenverk	2	3	A - Fastställd provtagningsplan har inte följts. Vid utökat prov har normal kontroll minskats med ett prov.

**Tabell 1** Samtliga registrerade dricksvattenanläggningar - 48 st (inkl. nyregistrerade), antalet kontrolltimmar per anläggning, antalet kontroller som utförts under 2015 samt resultatet från dessa.



## Dricksvattenanläggningar som registrerats 2015: 8 st.

Anläggning	Antal kontroll-timmar	Antal kontroller 2015	Avvikelse (A) Utan avvikelse (UA) Ej kontrollerad (-)
Bauergården dricksvattenanläggning	1	1	UA
Cabbe Polkagrisfabrik	Tid ej fastställd	0	-
Ebbarps Norrgård	1	1	UA
Ryttarns mosse - dricksvattenanläggning	Tid ej fastställd	0	-
Södra Bunns vattenförening	1	1	UA
Tempelgården - dricksvattenanläggning	Tid ej fastställd	1	A - Locket till vattenbrunnen var trasigt.
Tokeryds Herrgård - dricksvattenanläggning	1	1	UA
Uppgrena Naturhus AB	1	1	UA

*Tabell 2 Registrerade dricksvattenanläggningar 2015 – 8 st, antalet kontrolltimmar per anläggning, antalet kontroller som utförts under 2015 samt resultatet från dessa.*

## Diskussion och slutsats

Resultatet från årets dricksvattenkontroll har varit tillfredsställande då avvikelse endast noterats vid 7 av årets 46 dricksvattenkontroller. Om man jämför med resultatet för 2014 då avvikelse konstaterades vid 2 av årets 39 kontroller har det dock varit fler avvikelser per kontroll i år men skillnaden är marginell och svår att analysera. Under 2015 har 25 anläggningar besökts vilket kan jämföras med 2014 då 28 anläggningar besöktes.

Inventeringen har inneburit att 8 nya/nygamla anläggningar har kunnat registreras vilket kan anses vara ett gott resultat och ett tecken på att det fanns ett behov av inventering. Detta kan jämföras med 2014 som resulterade i 12 nya/nygamla anläggningar som registrerades. Antalet nyregistreringar som gjorts är beroende av hur många av de anläggningar vi gjort utskick till som faktiskt är aktuella för registrering enligt dricksvattenföreskrifterna. Det är också beroende av hur stort urvalet och utskicket har varit. Under 2015, som var det avslutande året för inventeringen, var det många objekt som inte visade sig vara aktuella för registrering.

6 av årets 8 nyregistrerade anläggningar har också kunnat få sin första kontroll under året. Två anläggningar återstår och kommer få sin kontroll under 2016. Anledningen till att de inte fått sin kontroll i år är bland annat att några ärenden fortfarande är pågående eftersom miljö- och hälsoskyddskontoret inte fått in tillräckligt underlag för att till exempel kunna fastställa provtagningsplan eller kontrolltid. Projektet har varit lite av ett "jaga-projekt". Det finns en del okunskap bland de verksamhetsutövare som vi möter och vi har fått jobba mycket med information.

Inventeringen är i princip slutförd men några verksamheter kvarstår att ta kontakt med. Detta kommer ske under 2016.

Vid inventeringsutskicken första året (2012) var det många som inte hörde av sig och som vi fick ta kontakt med igen via nytt utskick eller som vi ringde till. Vi hade satt

ut datum i utskicket där vi skrev att vi önskade få ta del av uppgifter och anmälningsblanketter inom en viss tid. Det var många blanketter som inkom efter utsatt datum och detta fick som konsekvens att vi inte hann utföra vårt uppdrag inom tiden för respektive vattenpass. Vi tog lärdom av detta och bifogade vid senare utskick också en begäran om att vi vill ha in provtagningsplan i samband med anmälan om registrering. Vi lämnade samtidigt information om vad en provtagningsplan ska innehålla. Delar av problemet kvarstod dock då planen ändå inte alltid lämnades in men vi fick lite mindre arbete och lite kortare handläggningstid i några ärenden. Under 2015 har vi även försökt ringa till berörda och informera om inventeringen före utskicket gjordes vilket ytterligare har sänkt handläggningstiden något.

Att ha tid avsatt för kontroll av dricksvatten separat från övrig kontroll har varit bra. Arbetet har blivit gjort och vi har känt att det har kunnat prioriteras. Att arbeta med dricksvatten är skilt från kontroll av andra livsmedel på många sätt. Det är en helt annan lagstiftning och man behöver ha en bredare kompetens. När vi tidigare har arbetat oregelbundet med kontrollen har det vid varje tillfälle blivit en lite längre startsträcka eftersom det tar en stund att sätta sig in i denna typ av frågor och lagstiftning. Att nu få arbeta ostört och koncentrerat med denna kontroll under kortare intensivare perioder har därför varit positivt och underlättat arbetet på många vis.

Inventeringen har medfört att vi har fått kännedom om, och fått fler verksamheter registrerade i vårt tillsynsregister. Inventeringen har även resulterat i att vi på några anläggningar även har fått kännedom om annan livsmedelhantering i form av t.ex. kiosker, vilka vi inte känt till sedan tidigare.



MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSKONTORET  
Besöksadress Juneporten, Västra Storgatan 16, Jönköping. Tfn 036-10 50 00  
miljo@jonkoping.se



**JÖNKÖPINGS  
KOMMUN**